

KRÁLOVNIN
SŤUB

ROMÁN O IZABELE KASTÍLSKEJ

C. W. GORTNER

Královnin slub

Královnin slub

C. W. GORTNER

Z angličtiny preložil
Ferdinand Lalák

slovar

Copyright © 2012 by C. W. Gortner
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2022
Translation © Ferdinand Lalák 2022

ISBN 978-80-556-5203-0

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat'
ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými,
ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom
súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne,
bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

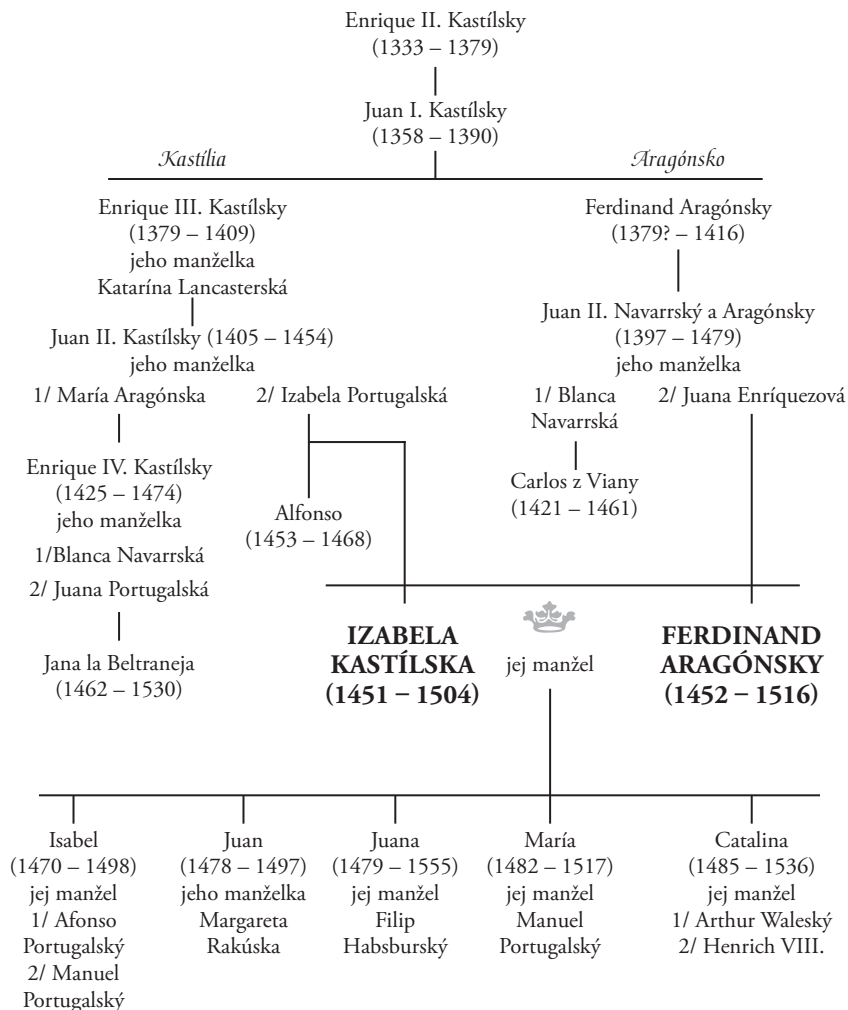
*Mojej neteri Isabel Gortnerovej a mojej
drahej priateľke Judith Merkleovej Rileyovej*

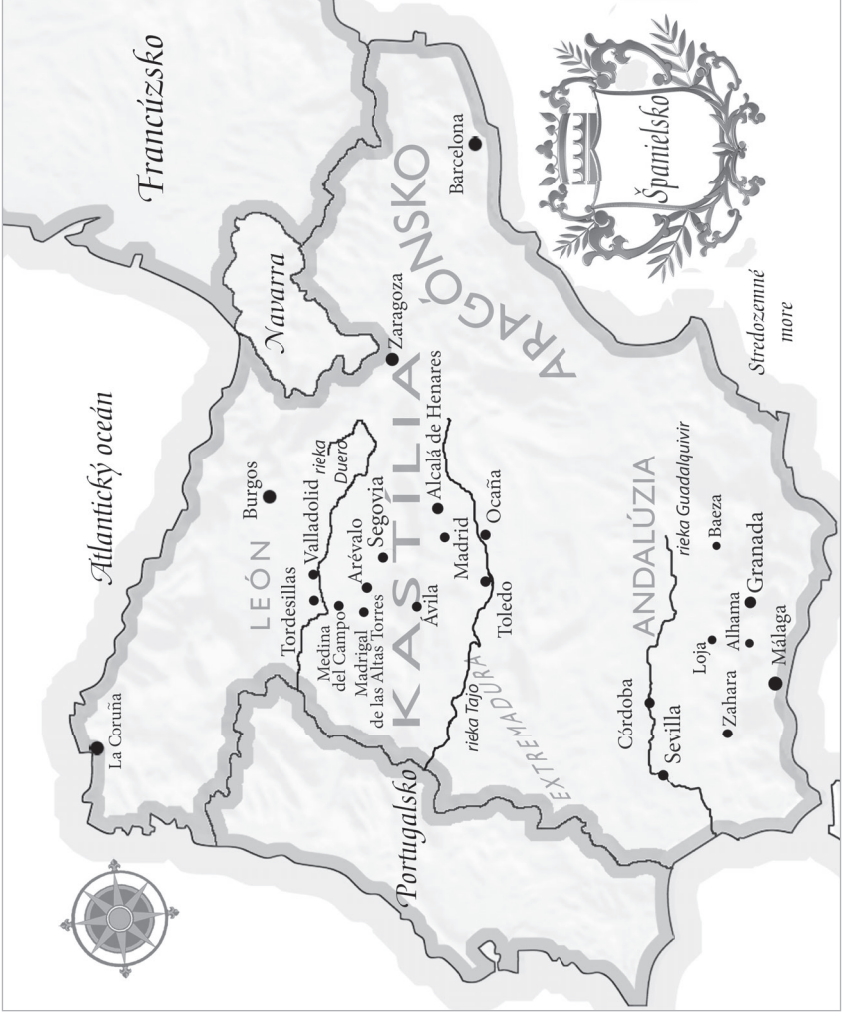
*Prišla som do tejto krajiny a nemienim
ujsť alebo sa vyhýbať práci,
ani venovať slávu nepriateľom
a bolesť svojim poddaným.*

IZABELA KASTÍLSKA

Trastámarská dynastia

PROLÓG

I 4 5 4

Nikto neveril, že som predurčená na veľké činy.

Na svet som prišla v kastílskom meste Madrigal de las Altas Torres ako prvé dieťa môjho otca Juana II. a jeho druhej manželky Izabely Portugalskej, po ktorej ma pomenovali – zdravá a nezvyčajne tichá infantka, ktorej príchod neohlasovali fanfáry, ale iba zvony a formálne gratulácie. Otec už s prvou manželkou splodil dediča, môjho nevlastného brata Enriqueho, a keď matka priviedla na svet dva roky po mne môjho brata Alfonsa a posilnila krvnú líniu trastámarského rodu, všetci boli presvedčení, že skončím v kláštore a neskôr poslúžim Kastílii výhodným vydajom.

No ako to už býva, Boh mal iné plány.

Dodnes si spomínam na tú hodinu, keď sa všetko zmenilo.

Nemala som ešte ani štyri roky. Otca už niekoľko týždňov trápila strašná horúčka, ležal za zavretými dverami svojich komnát vo valladolidskom alkazáre. Toho štyridsaťdeväťročného kráľa, ktorého poddaní za jeho spôsob vládnutia prezývali El Inútil, Zbytočný, som ani poriadne nepoznala. Pamätám si len vysokého štíhleho muža so smutnými očami a s chabým úsmevom, ktorý si ma raz zavolał do svojich súkromných komnát a dal mi hrebeň osádzaný drahými kameňmi, emailovaný v maurskom štýle. Celý čas, čo som tam bola, stál za otcovým trónom akýsi malý počerný pán, ruky s krátkymi tučnými prstami mu majetnícky spočívali na opierke, a pozorne ma sledoval prenikavými očami.

O niekoľko mesiacov po tomto stretnutí som začula, ako si ženy v matkinom dome šepkajú, že mu stáli hlavu a môjho otca to vraj hlboko zarmútilo.

„*Lo mató esa loba portuguesa,*“ vraveli. „Tá portugalská vlčica dala zabiť hlavného veliteľa Lunu, lebo bol kráľovým obľúbencom.“ Vtom jedna zasyčala: „Pst! Malá počúva!“ Keď zbadali, že sedím s natrčenými ušami vo výklenku hneď vedľa nich, zmeraveli ako postavy na gobelíne.

Iba pár dní nato ma náhlivo zobudili, prehodili mi cez plecía plášť a odviedli ma po chodbách do kráľovských komnát, tentoraz do dusnej komnaty, kde horeli koše so žeravým uhlím a ozývali sa tlmené modlitby mníchov kľačiacich v kúdoloch dymu z kadidla. Na stropoch sa hompáľali medené lampy na pozlátených reťaziach a olejová žiara sa s tmnou krásou mihala na tvárach grandov.

Na veľkej posteli odtiahli závesy.

Zastala som na prahu, inštinktívne som sa obzerala po tom nízkom mužovi, hoci som vedela, že je mŕtvy. Potom som zbadala vo výklenku otcovho obľúbeného sokola, priviazaného reťazou k striebornému stĺpiku. Obrátil ku mne zväčšené zreničky.

Nehýbala som sa. Cítila som niečo strašné, čo som nechcela vidieť.

„Chodte, dieťa moje,“ posúrila ma moja *aya*, doña Clara. „Jeho veličenstvo váš otec vás chce vidieť.“

Nechcela som ísť, zvrtila som sa, chytila sa jej sukní a zaborila som tvár do zaprášených záhybov látky. Za chrbtom som začula ťažké kroky. „To je naša malá infantka Izabela?“ ozval sa hlboký hlas. „Ukážte, nech sa na vás pozriem.“

Niečo v tom hlase ma prinútilo zdvihnúť zrak.

Nado mnou sa týčil akýsi muž, veľký, bruchatý, v tmavom oblečení granda. Mal buclatú tvár s kozou briadkou a prenikavé hnedé oči. Nebol pekný, vyzeral ako rozmazaný palácový kocúr, no máličko zdvihnuté kútiky ružových úst ma okúzlili, lebo sa zdalo, že sa usmieva len na mňa a vidí iba mňa.

Vystrel ruku, na takého veľkého muža bola prekvapujúco jemná. „Som arcibiskup Carrillo z Toleda,“ predstavil sa. „Podte so mnou, vaša výsosť. Ničoho sa nebojte.“

Zdráhavo som ho chytila za ruku, prsty mal silné a teplé. Keď mi stisol ruku a viedol ma okolo mníchov a dvoranov v tmavom oblečení, ktorých bezvýrazné oči sa leskli chladným záujmom ako oči toho sokola vo výklenku, cítila som, že mi nič nehrozí.

Arcibiskup ma postavil na podnožku pri posteli, aby som bola bližšie k otcovi. Počula som, ako kráľovi písa v pľúcach, koža našponovaná na kostiach mala čudný voskový odtieň. Oči mal zavreté, ruky s tenkými prstami

prekrižené na prsiach ako sochy panovníkov na honosných náhrobkoch, ktorými boli naše katedrály priam posiate.

Akiste som od ľaku vykrikla, lebo Carrillo mi pošepkal do ucha: „Musíte ho pobožkať, Izabela. Požehnajte otecka, nech môže v pokoji odísť z tohto slzavého údolia.“

Hoci to bolo posledné, čo som chcela urobiť, so zatajeným dychom som sa sklonila a rýchlo som pobožkala otca na líce. Pocítila som jeho pokožku rozpálenú horúčkou. Mykla som sa a pozrela som na opačný koniec postele.

Zbadala som tam akúsi siluetu. Chvíľu som si s hrôzou myslela, že je to duch mŕtveho veliteľa, ktorý podľa mojich dám strašil na hrade a túžil po pomste. Potom mu však blikajúce lampy vrhli svetlo na tvár a spoznala som svojho staršieho nevlastného brata princa Enriqueho. Zarazilo ma, že ho tam vidím; zvyčajne sa zdržiaval ďaleko od dvora, najradšej na svojom milovanom *casa real* v Segovii, vraj ho tam strážili neverci a choval tam exotické zvieratá, ktoré sám kŕmil. No teraz bol tu, v komnate, kde umieral náš otec. Bol oblečený v čiernom plášti, na hlave mal červený turban, ktorý mu zakrýval strapaté vlasy a zvýrazňoval čudný, sploštený nos a malé, blízko posadené očká, takže vyzeral ako lev.

Keď mi dal úsmevom najavo, že ma poznáva, po chrbte mi prebehol mráz.

Arcibiskup ma vzal na ruky a vykročil z komnaty, akoby tam už pre nás nebolo nič dôležité. Ponad jeho mohutné plece som videla dvoranov a grandov zhrknutých okolo postele, počula som, že mnísi sa začali hlasnejšie modliť a Enrique sa takmer dychtivo sklonil k umierajúcemu kráľovi.

Potom náš otec Juan II. vydýchol naposledy.

Nevrátili sme sa do mojich komnát. Z pevného arcibiskupovho náručia som videla, ako rázne mieri k mojej *ayi*, ktorá čakala pred komnatami, a obe nás vedie točitým zadným schodiskom do hradnej veže. Bezkrvný mesiac na nočnej oblohe ledva presvital cez závoj mrakov a hmly.

Keď sme vyšli z ochranného tieňa hradu, arcibiskup pozrel na bránu – tmavý štvorec vo vzdialenom výplňovom múre.

„Kde sú?“ spýtal napätým hlasom.

„Ja... ja neviem,“ zajachtala doña Clara. „Poslala som jej jasnosti správu, ako ste mi prikázali, aby sa tu s nami stretla. Dúfam, že sa niečo nestalo...“

Arcibiskup zdvihol ruku. „Tuším ich vidím.“ Vykročil vpred. Doľahol k nám zvuk črievic klopajúcich na mačacích hlavách. Cítila som, ako zmeľ, no keď zbadal blížiaci sa postavy, hlasno si odľúkol. Viedla ich moja

matka. Bola bledá, kapučňu plášťa mala pokrčenú na úzkych pleciach, spod čepca jej vytrčali spotené gaštanové vlasy. Za ňou kráčali jej portugalské dámy s vylakanými očami a don Gonzalo Chacón, vychovávateľ môjho jednoročného brata, ktorého držal na hrubých rukách. Premýšľala som, prečo sú všetci tu, vonku a v noci. Môj braček bol ešte malý a bola zima.

„Manžel je...“ spýtala sa matka pridusene.

Carillo prikývol. Matka vzlykla a uprela na mňa zelenomodré oči. Vystrela ruky. „Izabela, *hija mía!*“

Carillo ma položil na zem. Napodiv sa mi nechcelo od neho odísť, no vykročila som v priveľkom plášti ako v beztvarej kukle k mame a vystruhla som poklonu ako vždy, keď som predstúpila pred svoju krásnu matku. Zložila mi kapučňu a pozrela na mňa modrozelenými, široko posadenými očami. Všetci trveli, že mám po nej oči, len tmavšie.

„Dieťa moje,“ šepla, v jej hlase som začula zúfalstvo, „dcérka moja drhá, teraz máme už len jedna druhú.“

„Vaša jasnosť sa musí sústrediť na to, čo je dôležité,“ začula som Carrilla. „Vaše deti musia byť v bezpečí. No teraz, keď skončil váš kráľovský manžel...“

„Viem, čo hrozí mojim deťom,“ skočila mu do reči mama. „Chcem vedieť jedno, Carrillo: koľko máme ešte času, než budeme musieť všetko opustiť a vybrať sa na akési Bohom zabudnuté miesto uprostred ničoho?“

„Nanajvýš pár hodín,“ odvetil arcibiskup priamo. „Zvony ešte nezvonili, lebo pripraviť také oznámenie chvíľu trvá.“ Odmlčal sa. „No čoskoro ho vydajú, najneskôr ráno. Musíte mi veriť. Postarám sa o to, aby sa vám ani deťom nič nestalo, sľubujem.“

Mama si zakryla rukou ústa, akoby dusila smiech. „Ako to chcete dosiahnuť? Enrique Trastámara sa stane kráľom. Za tie roky ho už poznám, bude počúvať svojich obľúbencov, ako to robil Juan. Aké bezpečie nám môžete zaisťiť okrem vašich stráží a útočiska v kláštore? Napokon, prečo nie? Kláštor je bezpochyby najvhodnejším miestom pre nenávidenú cudziu vdovu a jej potomkov.“

„Deti sa nedajú vychovávať v kláštore,“ odvetil Carrillo. „A v takom útlom veku by ani nemali žiť oddelene od matky. Váš syn Alfonso je teraz podľa zákona Enriqueho dedič, kým mu jeho manželka neporodí dieťa. Ubezpečujem vás, že kráľovská rada nedopustí, aby spochybňovali práva vašich detí. Všetci jej členovia súhlasili, aby ste vychovávali princa a jeho sestru na hrade Arévalo v Ávile, ktorý dostanete ako súčasť vdovského podielu.“

Ostalo ticho. Mlčky som stála a dívala sa na strnulú maminu tvár. „Arévalo,“ zopakovala, akoby zle počula.

„Podľa testamentu jeho veličenstva bude o vaše deti dobre postarané,“ pokračoval Carrillo. „Po dosiahnutí trinásteho roku dostane každý vlastné mesto. Sľubujem vám, že nebudete trpieť nedostatkom.“

Mama prižmúrila oči. „Juan naše deti sotva videl. Nikdy sa o ne nestaral. Nikdy sa nestaral o nikoho okrem toho príšerného veliteľa Lunu. Napriek tomu hovoríte, že ich zaopatril. Odkiaľ to viete?“

„Nezabúdajte, že som bol jeho spovedníkom. Počúval moje rady, lebo sa bál večného zatratenia.“ Nástojčivosť v jeho hlase ma prinútila pozrieť sa naňho. „Ak mi nebudete dôverovať, nemôžem vás ochraňovať. V Kastílii je zvykom, že kráľovná vdova sa stiahne z dvora, no neponechá si deti, najmä keď nový kráľ nemá dediča. Preto musíte dnes večer odísť. Vezmite len deti a to, čo unesiete. Ostatné veci vám pošlem, len čo budem môcť. Keď budete v Arévale a oznámia kráľovu poslednú vôľu, nikto sa vás neodváža dotknúť, ani Enrique.“

„Aha. Ale my dvaja sme nikdy neboli priatelia, Carrillo. Prečo kvôli mne riskujete?“

„Povedzme, že vám ponúkam láskavosť za láskavosť,“ odvetil.

Tentoraz mama nedokázala potlačiť trpký smiech. „Čo už len ja môžem pre vás urobiť, pre najbohatšieho preláta v Kastílii? Som vdova na dôchodku s dvoma malými deťmi a celou domácnosťou na krku.“

„Dozviete sa, keď príde čas. Nijako nebudete ukrátená, tým si budete istá.“ Po týchto slovách sa obrátil a vydal pokyny jej slúžkam, ktoré všetko počuli a vyľakane na nás pozerali.

Pomaly som chytila mamu za ruku. Predtým som sa jej nikdy neodvážila dotknúť bez dovolenia. Pre mňa bola vždy krásnou, no vzdialenou postavou v ligotavých šatách, rozosmiatou a obklopenou servilnými obdivovateľmi – matkou milovanou z dialky. Teraz vyzerala, akoby pešo prešla dlhé míle pustatinou, bola taká sklúčená, že som si želala, aby som bola staršia, väčšia a silnejšia a mohla som ju ochrániť pred krutým osudom, ktorý jej vzal môjho otca.

„Nie je to tvoja vina, mama,“ povedala som. „Ocko šiel do neba. Preto musíme odísť.“

Prikývla a so slzami v očiach sa zadívala do neznámych diaľav.

„A pôjdeme do Ávily,“ dodala som. „Nie je to ďaleko, však, mama?“

„Nie,“ odvetila potichu, „nie je to ďaleko, *hija mía*, vôbec to nie je ďaleko...“

Vedela som však, že pre ňu je to nekonečne ďaleko.

PRVÁ ČASŤ

Infantka
z Arévala

1464 – 1468

PRVÁ KAPITOLA

„Drž tie opraty pevne, Izabela. Nedovoľ mu, aby vycítil tvoj strach, inak si bude myslieť, že ťa ovláda a pokúsi sa ťa zhodiť.“

Prikývla som a pevne som zovrela opraty pekného čierneho žrebca, na ktorom som sedela. Cez vydraté konččky rukavíc som cítila našponovanú kožu. Oneskorene som si pomyslela, že som predsa len mala dovoliť Beatrizinmu otcovi donovi Pedrovi de Bobadilla, aby mi na moje nedávne trináste narodeniny kúpil nové. No pýcha – hriech, ktorému som sa márne pokúšala vyhnúť – mi bránila dar prijať a priznať, že sme chudobní, hoci don Pedro býval s nami a dobre vedel, ako na tom sme. Tak ako mi pýcha bránila odmietnuť bratov návrh, že je najvyšší čas, aby som sa naučila jazdiť na poriadnom koni.

A tak som sedela so starými, ako hodváb tenkými koženými rukavicami na rukách na veľkolepom zvierati. Nebol to veľký kôň, no vzbudzoval strach. Stále sa mykal a hral kopytami, akoby chcel každú chvíľu vyraziť, nehľadiac na to, či to chcem aj ja.

Alfonso pokrútil hlavou, nahol sa na svojom grošovanom koni a posunul mi prsty na opratách.

„Takto,“ povedal. „Drž ich pevne, no nie až tak, aby si mu poranila papuľu. A nezabúdaj: pri kluse musíš sedieť rovno a pri cvale sa musíš nakloniť. Canela nie je jedna z tých hlúpych mulíc, na ktorých jazdíte s Beatriz. Je to čistokrvný arabský kôň hodný kalifa. Musí vedieť, že jazdec ho stále vedie.“

Narovnala som sa vo vypuklom sedle. Cítila som sa ľahká ako pierko. Hoci som bola vo veku, keď sa väčšina dievčat začína vyvíjať, stále som bola plochá ako lata a taká chudá, že moja kamarátka a dvorná dáma Beatriz, dcéra

dona Bobadilla, ma ustavične nabádala, aby som viac jedla. Na svojom grošovanom tátošovi sedela ladne, akoby na ňom jazdila celý život. Znepokojene na mňa pozerala.

„Dúfam, že vaša jasnosť sa postarala o to, aby bol ten váš čistokrvný kôň riadne vycvičený,“ povedala Alfonsovi. „Nechcela by som, aby sa vašej sestre niečo stalo.“

„Pravdaže je vycvičený. Sami sme ho s donom Chacónom cvičili. Izabele sa nič nestane. Však, *hermana?*“

Prikývla som, hoci som si vôbec nebola istá. Ako som mohla dať tomu zvieratú najavo, že ho ovládam? Canela akoby vycítil moje myšlienky a vyrazil vpred. Vykrikla som a prudko som pritiahla opraty. Zastal, zaffkal a sklopil uši, očividne sa mu nepáčilo, že som tak silno pritiahla uzdu.

Alfonso na mňa žmurkol. „No nehovorím? Zvládne ho.“ Pozrel na Beatriz. „Nepotrebuje pomoc, pani moja?“ prehodil žartovným tónom, ktorý prezrádzal, že sa so svojhlavou dcérou nášho vychovávateľa doberajú už dlhé roky.

„Ďakujem, zvládnem to aj sama,“ odsekla Beatriz. „S jej výsostou budeme jazdiť bez najmenších problémov, len čo si trochu zvykneme na tie vaše maurské tátoše. Nezabúdajte, že sme jazdili už aj predtým, aj keď len – ako vravíte – na hlúpych muliciach.“

Alfonso sa zasmial a s nacvičenou ľahkosťou sa s koňom otočil. Jasnomodré oči sa mu leskli, husté plavé vlasy po pleciah zvýrazňovali peknú plnú tvár. „A vy zase nezabúdajte, že od piatich rokov jazdím každý boží deň. To človeka naučí jazdiť.“

„Je to pravda,“ prisvedčil Alfonsov vychovávateľ don Chacón sediaci na svojom veľkom koni. „Infant Alfonso je dokonalým jazdcom. Akoby sa na koni narodil.“

„O tom nepochybujeme,“ ozvala som sa, skôr ako mohla Beatriz odpovedať, a silene som sa usmiala. „Myslím, že sme pripravené, braček. Len nechodme príliš rýchlo, prosím ťa.“

Alfonso popchol koňa, vyrazil z vnútorného arévalského nádvorja popod padaciu mrežu a cez hlavnú bránu.

Namrzene som pozrela na Beatriz.

Pravdaže, mohla za to ona. Každodenný režim, ktorý sa skladal z vyučovania, modlitieb a vyšívania, ju už nudil, preto dnes ráno vyhlásila, že sa musíme hýbať, inak z nás budú stareny, skôr ako zostarneme. Pridlho trčíme vnútri,

povedala, a mala pravdu, lebo zima bola toho roku obzvlášť tuhá. A keď požiadala o dovolenie našu vychovávateľku doňu Claru, moja *aya* súhlasila, lebo ak sme si šli niekedy zajazdiť, tak vždy na starých hradných muliciach pomalíčky popri múre okolo hradu a po príľahlej oblasti asi hodinu pred večerou.

Lenže keď som sa prezliekla do jazdeckého oblečenia a vyšla s Beatriz na nádvorie, čakal tam na nás Alfonso s donom Chacónom a s dvoma impozantnými žrebcami – darmi od nášho nevlastného brata kráľa Enriqueho. Alfonso povedal, že čierny je pre mňa. Volal sa Canela, Škorica.

Premohla som strach a s pomocou stolčeka som vysadla na koňa. No ešte väčšmi som sa zľakla, keď vysvitlo, že mám jazdiť obkročmo, *a la jineta*, tak ako Mauri, na úzkom koženom sedle s vysoko vyťahnutými strmeňmi. Bolo to pre mňa niečo neznáme a nepríjemné.

„Čudné meno pre koňa,“ poznamenala som, aby som zakryla obavy. „Škorica má svetlú farbu, a tento kôň je čierny ako noc.“

Canela potriasol hrivou, otočil krásne tvarovanú hlavu, akoby ma chcel pohrýzť do nohy. Nepovažovala som to za najlepšie znamenie.

„Beatriz,“ zasyčala som teraz, keď sme cválali po stráni, „prečo si mi nič nepovedala? Vieš, že neznášam prekvapenia.“

„Práve preto som ti nič nepovedala,“ odvrkla. „Inak by si nebola nikam šla. Povedala by si, aby sme si radšej čítali, vyšívali alebo modlili sa. Hovor si, čo chceš, ale občas sa musíme zabaviť.“

„Nechápem, čo je zábavné na tom, že zletím z koňa.“

„Pha! Predstav si, že je to väčší pes. Je veľký, to áno, ale celkom neškodný.“

„Odkiaľ to vieš, prosím ťa?“

„Alfonso by inak nikdy nedovolil, aby si jazdila na Canelovi,“ odvetila Beatriz a bojovne pohodila hlavou s neochvejným sebedovomím, pre ktoré bola mojou najbližšou spoločníčkou a dôverníčkou – hoci nedostatok úcty z jej strany ma ako vždy pobavil a zároveň hneval.

Bol medzi nami trojročný rozdiel a každá sme bola úplne iná. Beatriz sa správala, akoby svet za našimi bránami bol neprebádaným miestom plným dobrodružstiev. Doňa Clara povedala, že je taká ľahkovážna preto, lebo krátko po narodení jej zomrela matka. Otec ju vychovával v Arévale sám, bez ženy. Ona mala čierne vlasy, ja plavé, ona bola zmyselná, ja odmeraná. Okrem toho bola spurná, nepredvídateľná a až priveľmi úprimná. Dokonca provokovala mníšky v augustiniánskom kláštore, kam sme sa chodili učiť, a chuderku sestru Mariu privádzala svojimi nekonečnými otázkami do šialenstva. Bola

verná a zábavná kamarátka, vo všetkom videla veselú stránku, no ustavične robila starosti doni Clare, ktorá sa jej márne snažila vtĺcť do hlavy, že vychovaná dáma nepodlieha náhlym vrtochom.

„Mali by sme povedať doni Clare pravdu,“ povedala som a pozrela som sa na ruky. Znovu som prisilno ťahala opraty, prinútila som sa ich povoliť. „Naša vychádzka na koňoch by sa jej určite nepáčila.“

Beatriz ukázala pred seba. „A komu na tom záleží? Len sa rozhladni vôkol seba.“

Zdráhavo som poslúchla.

Slnko sa skláňalo za obzor a zaplavovalo oblohu červenkastou žiarou. Naľavo od Arévala sa na nízkom kopci vypínala sivohnedá citadela so šiestimi vežami a s hradnou vežou s cimburím, hneď vedľa nej ležalo provinčné trhové mesto s rovnakým názvom. Napravo od nás sa vinula hlavná cesta do Madridu a všade navôkol, kam len oko dovidelo, sa rozprestierala Kastília – nekonečná zem posiatá lánmi ovsa a pšenice, zeleninovými hriadkami a hlúčikmi krivých borovic. Vzduch nehybne stál, plný opojnej vône živice a roz-tápajúceho sa snehu, ktorá sa mi vždy spájala s príchodom jari.

„Nie je to nádhera?“ vydýchla Beatriz s rozžiarenými očami. Prikývla som, hľadiac na krajinu, ktorá mi bola domovom, pokiaľ mi pamäť siahala. Pravdaže, veľakrát som ju videla aj predtým z arévalskej veže a pri každoročnej ceste s doňou Clarou do susednej Mediny del Campo, kde sa konal najväčší trh s dobytkom v celej Kastílii. Dnes však ktovieprečo vyzerala inak, ako keď si človek odrazu všimne, že obraz, na ktorý sa často díval, sa časom zmenil, tmavnúce farby nadobudli nový lesk a prehĺbil sa kontrast medzi svetlom a tieňom.

Moja praktická povaha mi hovorila, že je to preto, lebo sa dívam na krajinu z väčšej výšky, nie z mulice, ako som bola zvyknutá, ale z Canelovho chrbta. Jednako sa mi do očí tísli slzy a z ničoho nič sa mi vybavila spomienka na veľkolepú *sala* plnú ľudí v zamate a hodvábe. Výjav – prízrak z minulosti – sa vytratil tak rýchlo, ako sa zjavil, a keď mi Alfonso, ktorý sa vpredu viezol na koni s donom Chacónom, kývol, aj som zabudla, že sedím na cudzom, možno aj zradnom zvierati a popchla som ho päťami do rebier.

Canela prudko vyrazil, až ma hodilo na jeho ohnutú šiju. Inštinktívne som ho zdrapila za hrivu, nadvihla som sa zo sedla a našponovala stehná. Canela odpovedal spokojným frkaním. Pridal, prehnal sa okolo Alfonsa, až sa za nami zdvihol kúdol okrovožltého prachu.

„*Dios mío!*“ začula som Alfonsa. Kútikom oka som pobadala, ako sa Beatriz náhli za mnou a kričí na môjho brata a na žasnúceho dona Chacóna: „Tak kto sa narodil na koni, čo?“

Rozosmiala som sa.

Bolo to úžasné. Tak som si predstavovala lietanie: nechať za sebou starosti vyučovania, chladný hradný kameň a koše plné šiat na obšívanie, ustavičné starosti o peniaze a matkino vratké zdravie, konečne byť voľná a vychutnávať pocit, ako podo mnou uháňa kôň a okolo mňa nekonečná kastílska krajina.

Keď som zadychčaná zastala na hrebni s výhľadom na pláň, jazdecká kapučňa mi visela na stuhách na chrbte a svetlohnedé vlasy sa mi uvoľnili z vrkočov. Zosadla som z Canelu a potľapkala som ho po spotenom krku. Vtisol mi pysk do dlane, potom sa začal páť na trnistrých kríkoch medzi skalami. Sadla som si na najbližšiu hrbu kamenia a dívala som sa, ako Beatriz pomaly stúpa s koňom na hrebeň. Keď červená od námahy zastala, poznamenala som: „Mala si pravdu. Naozaj sme sa potrebovali trochu rozhybať.“

„Vraj trochu rozhybať!“ vydýchla a zoskočila z koňa. „Uvedomuješ si, že sme za sebou nechali v mračne prachu jeho výsosť a Chacóna?“

Usmiala som sa. „Beatriz de Bobadilla, ty musíš stále s niekým súťažiť?“

Založila si ruky v bok. „Keď ide o to, aby sme dokázali naše schopnosti, tak áno. Ak to neurobíme my, tak potom kto?“

„Takže chceš ukázať, akú máme silu,“ povedala som. „Hm. Vysvetli mi to.“ Beatriz si sadla vedľa mňa a zahľadela sa na zapadajúce slnko. V tejto ročnej dobe zapadalo v Kastílii pomaly, a tak sme sa mohli dosýta vynadávať na zlatisto lemované oblaky a červeno-fialovú oblohu. Dvíhajúc sa večerný vietor rozfúkal Beatriz strapaté čierne vlasy, v jej výrazných očiach, v ktorých sa hneď zračila každá myšlienka, sa usadil zadumaný výraz. „Chcem dokázať, že sme rovnako schopné ako hocaký muž a mali by sme sa tešiť s rovných výsad.“

Zamračila som sa. „A prečo by sme to mali chcieť?“

„Aby sme mohli žiť tak, ako uznáme za vhodné, a nemuseli sa za to ospravedlňovať. Tak ako jeho výsosť.“

„Alfonso nežije tak, ako uzná za vhodné.“ Napravila som si kapučňu a zastrčila stuhy do živôtika. „Vlastne je oveľa menej slobodný, než si myslíš. Okrem dneška ho sotva kedy vidím, stále sa musí venovať šermu, lukostreľbe, turnajom, nehovoriac o štúdiu. Je princom. Má veľa povinností, ktoré si vyžadujú veľa času.“

Zachmúrila sa. „Áno, fúru dôležitých povinností, nie učiť sa šiť, mútiť maslo a zaháňať ovce. Keby sme mohli žiť ako muži, mohli by sme chodiť po svete a vykonávať veľké činy ako potulní rytieri alebo Panna Orleánska.“

Nedala som najavo vzrušenie, ktoré vo mne vzbudili jej slová. Naučila som sa skrývať svoje pocity už od tej strašnej noci pred desiatimi rokmi, keď sme s matkou a Alfonsom utiekli z Valladolidu, lebo odvtedy som oveľa lepšie chápala, čo sa stalo. V Arévale sme neboli až takí odrezaní od sveta, aby sa k nám občas nedoniesli cez *mesetu* chýry z kráľovských sídiel v Madride, Segovii a vo Valladolidi; ak sa človek tváril, že nepočúva, poľahky zistil, o čom klebetia sluhovia. Vedela som, že dvor je pre nás po Enriqueho nástupe na trón nebezpečným miestom, pretože ho ovládajú jeho obľúbenci a lakomá kráľovná. Nikdy nezaбудnem, aký som mala strach v tú noc, keď zomrel otec, a ako sme cválali na koňoch cez tmavé polia a lesy, pretože sme sa vyhýbali hlavným cestám pre prípad, že by Enrique vyslal za nami strážu. Tá spomienka sa mi vryla hlboko do pamäti a s ňou aj nezmazateľná lekcia, že zmeny v živote sa odohrávajú bez ohľadu na to, či je na ne človek pripravený, alebo nie, a musí sa čo najlepšie prispôbiť.

„Pannu Orleánsku upálili na hranici,“ povedala som napokon. „Takýto veľkolepý koniec nám chystáš, priateľka moja?“

Beatriz si vzdychla. „Pravdaže nie, je to hrozná smrť, ale rada by som si myslela, že keby sme mali príležitosť, postavili by sme sa na čelo vojska na obranu našej krajiny tak ako ona. Takto sme odsúdené na záhubu, skôr ako sme vôbec žili.“ Roztiahla ruky. „Každý deň, každý týždeň, každý mesiac to isté! Tak vychovávajú všetky urodzené dámy? To sme také hlúpe, že jediným naším potešením musí byť schopnosť privítať hostí, robiť radosť budúcim manželom, naučiť sa usmievať medzi jednotlivými chodmi večere a nikdy nevyjadriť svoj názor? V takom prípade by sme sa mohli zriecť svadby a rodenia detí a rovno pristúpiť k starobe a svätosti.“

Pozorne som sa na ňu zadívala. Beatriz vždy kládla otázky, na ktoré sa ťažko hľadala odpoveď, vždy sa snažila zmeniť to, čo bolo ustanovené ešte pred naším narodením. Znepokojovalo ma, že v poslednom čase som si aj ja kládla podobné otázky a trpela som pre to isté, hoci by som si to nikdy nepriznala. Nepáčilo sa mi, ako nedočkavo hľadím do budúcnosti, lebo som vedela, že dokonca aj ja, kastílska princezná, sa raz budem musieť vydať tam, kam mi povedia, a žiť tak, ako mi prikáže manžel.

„Vydať sa a starať sa o manžela a deti nie je ani nudné, ani ponižujúce,“ namietla som. „Taký je osud ženy od úsvitu čias.“